

DECIZIE

20 decembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecător
judecători

Iuliana Oprea
Svetlana Filincova, Luiza Gafton
Dumitru Mardari, Dumitru Visternicean

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Floarea Pietrei”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Floarea Pietrei” împotriva Consiliului comunei Mănoilești raionul Ungheni, intervenienți accesorii Primăria comunei Mănoilești raionul Ungheni, Întreprinderea de Producție „Codreanca” Societate pe Acțiuni, Societatea cu Răspundere Limitată „Vigi” și Societatea pe Acțiuni „Macon”, cu privire la anularea deciziei, contractului de vânzare-cumpărare, proceselor-verbale privind desfășurarea licitației și rezultatele licitării, obligarea transmiterii în folosință a terenului,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 08 iunie 2017, prin care s-a admis apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Floarea Pietrei”, s-a casat hotărârea Judecătoriei Ungheni din 08 septembrie 2015 și s-a emis o nouă hotărâre de respingere a cererii de chemare în judecată,

c o n s t a t ă :

La 07 mai 2014, SRL „Floarea Pietrei” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului comunei Mănoilești raionul Ungheni, intervenienți accesorii Primăria comunei Mănoilești raionul Ungheni și ÎP „Codreanca” SA, cu privire la anularea deciziei, contractului de vânzare-cumpărare, proceselor-verbale privind desfășurarea licitației și rezultatele licitării, obligarea transmiterii în folosință a terenului.

În motivarea acțiunii s-a indicat că, prin actul comisiei interdepartamentale din 24 decembrie 2004, SRL „Floarea Pietrei” i-a fost transmis zăcământul de argile și

roci de nisip „Ungheni-3” pentru producerea cărămizii și cheramzitului în cantitate de 2 551 000 m³ la categoriile A+B+C₁ și rezervele de nisipuri-degresante în cantitate de 160 000 m³ la categoriile A+B+C₁ pentru valorificare industrială.

Prin actul din 14 martie 2009, Ministerul Economiei a confirmat perimetrul minier cu suprafața de 12,68 ha, pentru exploatare prin metoda deschisă până la epuizarea zăcământului.

Menționează că până în prezent, Consiliul comunei Mănoilești și Primăria comunei Mănoilești nu i-au atribuit în natură terenul cu suprafața de 12,68 ha pentru valorificare industrială.

Prin răspunsul din 18 iulie 2013, Primăria comunei Mănoilești a comunicat că din suprafața de 12,68 ha dispune numai de terenul cu suprafața de 3,7 ha, care poate fi vândut sau arendat prin licitație publică.

Prin răspunsul suplimentar din 04 aprilie 2014, Primăria comunei Mănoilești a informat că cererea este tardivă și actele comisiei interdepartamentale privind transmiterea-recepția spre valorificare industrială a zăcământului de argile și roci de nisip „Ungheni-3” și de confirmare a perimetrului minier a Ministerului Economiei și Comerțului nr. 416 din 14 martie 2009, sunt nule și nu au nici o tangență cu pretinsul drept.

Consideră reclamantul că, refuzul Consiliului comunei Mănoilești și Primăriei comunei Mănoilești este ilegal și lovit de nulitate absolută, deoarece, întreprinderea de producție „Codreanca” SA, ilegal exploatează zăcământul de argile și roci de nisip „Ungheni-3” și se eschivează abuziv de la plata impozitelor, îmbogățindu-se fără justă cauză, fiind astfel încălcate articolele 6 și 7 din Codul subsolului care prevăd că, bogățiile și substanțele minerale sunt proprietate exclusivă a statului și nu pot fi vândute.

Ca urmare, susține că, decizia Consiliului comunei Mănoilești nr. 5/5/7 din 17 august 2006 și contractul de vânzare-cumpărare a terenului agricol proprietate publică, prin care terenul agricol cu suprafața de 6,7010 ha cu destinație agricolă a fost înstrăinat, contravin Codului subsolului și sunt lovite de nulitate absolută.

La cererea prealabilă din 11 martie 2014, Consiliul comunei Mănoilești nu a dat niciun răspuns, motiv din care solicită repunerea în termenul de adresare în instanța de judecată.

Solicită reclamantul, anularea deciziei Consiliului comunei Mănoilești nr. 5/5/7 din 17 august 2006, contractului de vânzare-cumpărare a terenului agricol proprietate publică din 22 decembrie 2006, procesului-verbal privind desfășurarea licitației lotului nr. 1 din 25 octombrie 2006 și procesului-verbal cu privire la rezultatele licitării cu strigare nr. 01 din 25 octombrie 2006, prin care terenul cu destinație agricolă cu suprafața de 6,7010 ha care este parte componentă din perimetrul carierei „Ungheni-3” cu destinație agricolă a fost înstrăinat întreprinderii de producție „Codreanca” SA, precum și obligarea Consiliului comunei Mănoilești și Primăriei comunei Mănoilești să-i transmită în folosință terenul cu suprafața de 12,68 ha

conform actului de confirmare a perimetrului minier eliberat de Ministerul Economiei la 14 martie 2009 și actului Comisiei interdepartamentale pentru valorificare industrială.

Prin încheierea Judecătoriei Ungheni din 26 mai 2015, au fost atrași în proces în calitate de intervenienți accesorii, SRL „Vigi” și SA „Macon”.

Prin hotărârea Judecătoriei Ungheni din 08 septembrie 2015, cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Floarea Pietrei” a fost respinsă.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 22 septembrie 2015, SRL „Floarea Pietrei” a contestat-o cu apel.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 16 februarie 2016, a fost respins apelul declarat de SRL „Floarea Pietrei” și menținută hotărârea Judecătoriei Ungheni din 08 septembrie 2015.

Prin decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție din 22 iunie 2016, s-a admis recursul declarat de SRL „Floarea Pietrei”, s-a casat decizia Curții de Apel Bălți din 16 februarie 2016, cu remiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 24 octombrie 2016, s-a admis apelul declarat de SRL „Floarea Pietrei”, s-a casat hotărârea Judecătoriei Ungheni din 08 septembrie 2015, fiind emisă o nouă hotărâre prin care s-au respins ca fiind tardive pretențiile SRL „Floarea Pietrei” de anulare a deciziei Consiliului comunei Mănoilești nr. 5/5/7 din 17 august 2006, contractului de vânzare-cumpărare a terenului agricol proprietate publică din 22 decembrie 2006, procesului-verbal privind desfășurarea licitației lotului nr. 1 din 25 octombrie 2006 și procesului-verbal nr. 01 cu privire la rezultatele licitării cu strigare, iar pretenția privind obligarea Consiliului comunei Mănoilești și Primăriei comunei Mănoilești de a transmite în folosință terenul cu suprafața de 12,68 ha conform actului de confirmare a perimetrului minier eliberat de Ministerul Economiei la 14 martie 2009 și conform actului Comisiei interdepartamentale pentru valorificare industrială, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție din 08 februarie 2017, s-a admis recursul declarat de SRL „Floarea Pietrei”, s-a casat decizia Curții de Apel Bălți din 24 octombrie 2016, cu restituirea pricinii la rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, în cadrul ședinței de judecată a instanței de apel din 25 mai 2017, reprezentantul SRL „Floarea Pietrei” a renunțat la cerința de repunere în termen a cererii de chemare în judecată (f.d. 249 Vol. II).

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 08 iunie 2017, s-a admis apelul declarat de SRL „Floarea Pietrei”, s-a casat hotărârea Judecătoriei Ungheni din 08 septembrie 2015 și s-a emis o nouă hotărâre prin care cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 07 iulie 2017, SRL,, Floarea Pietrei” a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În susținerea recursului a invocat dezacordul față de decizia contestată, considerând-o neîntemeiată și ilegală, prin faptul că a fost emisă cu încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material, fiind apreciate arbitrar probele.

Susține că, instanța de apel a dat apreciere doar probelor prezentate de către intimat, fără a ține cont de argumentele aduse de către apelant în cererea de apel.

Astfel, consideră că a demonstrat temeinicia acțiunii înaintate prin probele prezentate și argumentele invocate în susținerea acesteia.

Remarcă recurentul că, instanța de apel nu a ținut cont de prevederile art. 6 din Codul subsolului, care reglementează expres că sectoarele de subsol nu pot fi înstrăinate, dar pot fi date numai în folosință, iar toate actele juridice sau acțiunile care, în mod direct ori indirect, violează dreptul de proprietate a statului asupra subsolului sunt lovite de nulitate absolută.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele cauzei rezultă că copia deciziei instanței de apel din 08 iunie 2017 a fost expediată în adresa părților la 28 iunie 2017, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire cu nr. 14014 (f.d. 263 Vol II), însă careva date privind recepționarea deciziei de către recurent la materialele dosarului nu există.

Astfel, recursul declarat de SRL,, Floarea Pietrei” la 07 iulie 2017, se consideră depus în termen.

La 09 octombrie 2017, în conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC, în adresa intimaților a fost expediată copia recursului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

La 31 octombrie 2017, ÎP „Codreanca” SA și-a valorificat dreptul procedural respectiv și a depus referință în termenul stabilit, solicitând respingerea recursului declarat de SRL,, Floarea Pietrei”, ca inadmisibil.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 08 noiembrie 2017, recursul declarat de către SRL „Floarea Pietrei” a fost considerat admisibil și transmis Colegiului lărgit pentru a fi examinate în fond.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinând materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de SRL „Floarea Pietrei”, a casa decizia Curții de Apel Bălți din 08 iunie 2017 și hotărârea Judecătoriei Ungheni din 08 septembrie 2015, cu restituirea pricinii la rejudecare în prima instanță, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. lit.c¹) CPC, instanța, după ce judecă recursul este în drept, să admită recursul și să caseze integral decizia instanței de apel

și hotărârea primei instanțe, trimitând pricina spre rejudecare în prima instanță doar în cazul în care a constatat încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural specificate la art. 432 alin. (3) lit. d) și f).

Conform art. 432 alin. (3) lit. d) CPC, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces.

Din materialele dosarului s-a constatat că, la 07 mai 2014 SRL „Floarea Pietrei” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului comunei Mănoilești raionul Ungheni, intervenienți accesorii Primăria comunei Mănoilești raionul Ungheni și ÎP „Codreanca” SA, solicitând anularea deciziei Consiliului comunei Mănoilești nr. 5/5/7 din 17 august 2006, contractului de vânzare-cumpărare a terenului agricol proprietate publică din 22 decembrie 2006, procesului-verbal privind desfășurarea licitației lotului nr. 1 din 25 octombrie 2006 și procesului-verbal cu privire la rezultatele licitării cu strigare nr. 01 din 25 octombrie 2006, prin care terenul cu destinație agricolă cu suprafața de 6,7010 ha care este parte componentă din perimetrul carierei „Ungheni-3” cu destinație agricolă a fost înstrăinat întreprinderii de producție „Codreanca” SA, precum și obligarea Consiliului comunei Mănoilești și Primăriei comunei Mănoilești să-i transmită în folosință terenul cu suprafața de 12,68 ha conform actului de confirmare a perimetrului minier eliberat de Ministerul Economiei la 14 martie 2009 și actului Comisiei interdepartamentale pentru valorificare industrială.

Astfel, materialele cauzei atestă că, prin Actul comisiei interdepartamentale din 24 decembrie 2004 privind transmiterea-recepția spre valorificare industrială a zăcământului de argile și roci de nisip „Ungheni-3”, s-a decis de a transmite zăcământul de argile, utile pentru producerea cărămizii și cheramzitului „Ungheni-3” cu rezervele de bilanț la data de 04.08.2004 în cantitate de 2551 mii m³ la categoriile A+B+C₁ și rezervele de nisipuri-degresante în cantitate de 160 mii m³ la categoriile A+B+C₁ către SRL „Floarea Soarelui” pentru valorificarea industrială.

Potrivit Actului de confirmare a perimetrului minier nr. 486 din 14 martie 2009 întocmit de Ministerul Economiei și Comerțului, suprafața proiecției perimetrului minier constituie 12,68 ha.

Prin decizia Consiliului comunei Mănoilești raionul Ungheni nr. 5/5/7 din 17 august 2006 s-a decis de a accepta vânzarea-cumpărarea terenului cu destinație agricolă proprietate publică cu suprafața de 6,70 ha, din com. Mănoilești, prin licitație publică.

Prin urmare, a fost desfășurată licitația, iar prin contractul de vânzare-cumpărare a terenului agricol proprietate publică din 22 decembrie 2006, Primăria comunei Mănoilești raionul Ungheni a vândut ÎP „Codreanca” terenul cu suprafața de 6,70 ha, situat în extravilanul comunei.

La caz, SRL „Floarea Soarelui” pretinde că Consiliul comunei Mănoilești și Primăria comunei Mănoilești nu i-a atribuit în natură terenul cu suprafața de 12,68 ha pentru valorificare industrială, iar la cererile adresate nu a primit un răspuns pozitiv.

Așadar, Colegiul menționează că obiectul acțiunii din speță este îndreptat asupra zăcămintului de argile pentru producerea cărămizii și cheramzitului „Ungheni-3”.

În conformitate cu art. 127 din Constituția Republicii Moldova, statul ocrotește proprietatea. Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății. Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale. Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.

În cazul dispozițiilor art. 6 alin. (1) din Codul subsolului, bogățiile de orice natură ale subsolului Republicii Moldova, inclusiv substanțele minerale utile pe care le conține, precum și spațiile subterane ale acestuia fac obiectul exclusiv al proprietății publice a statului, sunt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile.

În speță sunt incidente și dispozițiile art.7 din Codul subsolului, potrivit căruia subsolul Republicii Moldova constituie Fondul de stat al subsolului, care include: sectoarele de subsol atribuite în folosință în conformitate cu prevederile legislației cu privire la subsol (fondul subsolului repartizat); sectoarele de subsol neatribuite în folosință (fondul subsolului nerepartizat). Fondul de stat al zăcămintelor de substanțe minerale utile include toate zăcămintele cu rezervele industriale de substanțe minerale utile evaluate. Fondul de stat al zăcămintelor de substanțe minerale utile este parte a Fondului de stat al subsolului. Fondul de stat al subsolului și Fondul de stat al zăcămintelor de substanțe minerale utile se administrează de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale de pe lângă Ministerul Mediului.

Iar în conformitate cu art. 8 din același cod, administrarea de stat în domeniul folosirii și protecției subsolului se efectuează de Guvern, Ministerul Mediului și Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale care activează pe lângă Ministerul Mediului.

Prin prisma acestui cadru normativ de referință, Colegiul punctează că zăcămintul de argile „Ungheni-3” este obiectul exclusiv al proprietății publice și aparține statului, care însă nu a fost antrenat în proces.

Or, conform art. 183 alin. (2) lit. c) CPC, pregătirea pricinii pentru dezbaterile judiciare include și stabilirea componenței participanților la proces și implicarea în proces a altor persoane.

În acest context, încă în faza pregătirii pricinii pentru dezbaterile judiciare actele judecătorului urmează a fi îndreptate la soluționarea problemei intervenirii în proces a coreclamanților, copârșitorilor și intervenienților.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că, prima instanță urma să soluționeze problema intervenirii în proces a organului responsabil pentru administrarea de stat în domeniul folosirii și protecției subsolului, având în vedere că în pricină, a fost supusă examinării proprietatea exclusivă a statului.

În aceste condiții, instanța de recurs relevă că, examinarea cauzei fără a da posibilitate statului prin intermediul organelor sale să-și formuleze și argumenteze poziția în raport cu acțiunea înaintată, să-și expună punctul de vedere asupra problemelor de fapt și de drept legate de cauza în curs de examinare, constituie o încălcare a normelor de drept procedural, precum și a standardelor inserate în art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului.

În același timp, Colegiul consideră necesar de a puncta că, instanțele de judecată reieșind din obiectul și pretențiile cererii de chemare în judecată, greșit au examinat prezenta cauză în ordinea contenciosului administrativ.

Față de această situație, Colegiul menționează că, atât aprecierea termenului de înaintare a acțiunii, precum și examinarea cererii de chemare în judecată prin prisma Legii contenciosului administrativ, este contrară normelor de drept procedural, or, din însuși acțiunea înaintată urmează că majoritatea cerințelor reclamantului sunt de competența instanței de drept comun, iar, conform art. 37¹ alin. (1) CPC, în cazul în care cererea de chemare în judecată conține mai multe pretenții conexe, unele dintre ele fiind de competența instanței judecătorești de drept comun, iar altele de competența unei instanțe specializate, toate pretențiile se vor examina de către instanța de drept comun.

Pe baza acestor considerații, se constată că cauza a fost examinată cu încălcarea competenței, iar în acest sens art. 432 alin. (3) lit. f) din Codul de procedură civilă, reglementează încălcarea normelor de drept procedural în cazul în care hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale, ceea ce duce la casarea inevitabilă a hotărârii.

În contextul dat, instanța de recurs prin prisma standardelor Curții Europene, notează că, nerespectarea de către o instanță a dispozițiilor de drept intern implică în principiu o încălcare a art. 6 § 1 din Convenție (DMD Group, A.S. împotriva Slovaciei, pct. 61).

Astfel, reieșind din considerentele menționate și având în vedere faptul că, s-a constatat încălcarea normelor de drept procedural și anume că instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces, iar hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia Curții de Apel Bălți din 08 iunie 2017 și hotărârea Judecătoreiei Ungheni din 08 septembrie 2015, cu restituirea pricinii spre rejudecare în prima instanță.

La rejudecarea pricinii, prima instanță urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând pricina, să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c¹) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Floarea Pietrei”.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 08 iunie 2017 și hotărârea Judecătoriai Ungheni din 08 septembrie 2015, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Floarea Pietrei” împotriva Consiliului comunei Mănoilești raionul Ungheni, intervenienți accesorii Primăria comunei Mănoilești raionul Ungheni, Întreprinderea de Producție „Codreanca” Societate pe Acțiuni, Societatea cu Răspundere Limitată „Vigi” și Societatea pe Acțiuni „Macon”, cu privire la anularea deciziei, contractului de vânzare-cumpărare, proceselor-verbale privind desfășurarea licitației și rezultatele licitării, obligarea transmiterii în folosință a terenului, cu restituirea pricinii la rejudecare la Judecătoria Ungheni.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecător

Iuliana Oprea

judecători

Svetlana Filincova

Luiza Gafton

Dumitru Mardari

Dumitru Visternicean